

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН АУДИТ

Архангай аймгийн Эрдэнэбулган сумын Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2023 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын хураангуй тайлан

Аудитын код: АРА-2024/137/-НА-СТА-ТШЗ

Цахим хуудас: www.audit.mn Архангай аймаг 2024 он	Дарга, Тэргүүлэх аудитор Т.Байгалмаа Утас: 7033-3141 Цахим хаяг: Baigalmaat@audit.gov.mn Аудитын менежер Д.Нэргүйбаатар Утас: 7033-2860 Цахим хаяг: Nerquibaatar@audit.gov.mn Аудитор Л.Соёлмөнх Утас: 7033-3019 Цахим хаяг: Soyolmunkhl@audit.gov.mn
---	---

Энэхүү аудитын тайлантай холбоотой нэмэлт мэдээллийг дээрх хаягаар авна уу.

1.ХАРААТ БУС АУДИТОРЫН ДҮГНЭЛТ

ҮНДЭСНИЙ АУДИТЫН ГАЗАР
АРХАНГАЙ АЙМАГ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

Нутгийн захиргааны ордон, А корпус, 2 дугаар баг,
Эрдэнэбулган сум, Архангай аймаг, 65139,
Утас/Факс: (976) 7033 3141,
Цахим шуудан: arkhangai@audit.gov.mn

2024.02.01 № 02
тантай _____-ны № _____-т

ЭРДЭНЭБУЛГАН СУМЫН
ИРГЭДИЙН ТӨЛӨӨЛӨГЧДИЙН
ХУРЛЫН НАРИЙН БИЧГИЙН
ДАРГА Б.АЗХҮҮ ТАНАА

Өөрчлөлтгүй дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3.1, 8 дугаар зүйлийн 8.1, Төсвийн хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.1-д заасны дагуу Архангай аймгийн Эрдэнэбулган сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн байдал, санхүүгийн үр дүн, цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлт, мөнгөн гүйлгээний тайлан, тодруулгууд болон төсвийн гүйцэтгэлд аудит хийлээ.

Архангай аймгийн Эрдэнэбулган сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартад нийцүүлэн бүх материаллаг зүйлсийн хувьд үнэн зөв толилуулсан байна.

Дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага аудит хийхдээ Аудитын дээд байгууллагын олон улсын стандарт, түүнд нийцүүлэн Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын баталсан журам, зааврын дагуу гүйцэтгэж, аудит хийгдэх байгууллагаас хараат бус, аудиторын ёс зүйн үүрэг хариуцлагыг биелүүлж ажилласан. Бидний цуглуулсан хангалттай бөгөөд зохистой аудитын нотолгоо нь дүгнэлт өгөх үндэслэл болно.

Асуудлыг онцолсон хэсэг

Тайлангийн жилд Архангай аймгийн түүхт 100 жилийн ой тохиосон байна.

Аудитын гол асуудал

Монгол улсын Засгийн газрын 2022 оны 107, 489, 491 дүгээр тогтоол, 2023 оны 241 дүгээр тогтоол, Архангай аймгийн Засаг даргын А/74 дүгээр захирамжийн дагуу төрийн албан хаагчдын цалингийн хэмжээг шинэчлэн тогтоосонтой холбоотой цалингийн сан нэмэгдсэн байна.

Бусад асуудлын хэсэг

Тус байгууллага нь 2023 онд гүйцэтгэлийн төлөвлөгөөнд 7 үндсэн зорилтын хүрээнд 32 арга хэмжээг хэрэгжүүлэхээр төлөвлөж, дэвшүүлсэн зорилт, төлөвлөсөн арга хэмжээний хэрэгжилтийг сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлаас **87.0** хувиар үнэлжээ.

Санхүүгийн тайланд өгсөн бидний дүгнэлт бусад мэдээллийг хамраагүй ба үүнд ямар нэг төрлийн баталгаажуулах дүгнэлт гаргаагүй болно.

Санхүүгийн тайланд төсвийн захирагчийн хүлээх үүрэг, хариуцлага

Төсвийн захирагч санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартын дагуу үнэн зөв бэлтгэж толилуулах үүрэгтэй.

Санхүүгийн тайланг залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийлэлгүй бэлтгэхэд шаардлагатай гэж үзсэн дотоод хяналтыг тодорхойлж, хэрэгжүүлэх үүрэг хариуцлага хүлээнэ.

Төрийн аудитын байгууллагын үүрэг, хариуцлага

Төрийн аудитын байгууллага залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийллээс санхүүгийн тайлан бүхэлдээ ангид эсэх талаарх үндэслэлтэй баталгаажуулалт олж авах, дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргах зорилготой.

Үндэслэлтэй баталгаажуулалт нь дээд түвшнийх боловч үнэмлэхүй түвшний баталгаажуулалт биш бөгөөд АДБОУС-ын дагуу хийсэн аудитаар бүх материаллаг буруу илэрхийлэл бүрийг илрүүлнэ гэсэн баталгаа болохгүй юм.

Буруу илэрхийлэл нь залилан эсвэл алдаанаас үүсэж болох бөгөөд дангаараа эсвэл нийлээд уг санхүүгийн тайланд үндэслэн гарах хэрэглэгчдийн эдийн засгийн шийдвэрт нөлөөлөх үндэслэлтэй байвал материаллаг гэж үздэг.

ДАРГА,

ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР

Т.БАЙГАЛМАА

2.АУДИТ ХИЙСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАН, ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛ

2.1 Аудит хийсэн санхүүгийн байдлын тайлан

2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон

/ төгрөгөөр /

Дансны код	Балансын үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл
1	ЭРГЭЛТИЙН ХӨРӨНГИЙН ДҮН	380,000.00	704,500.00
35	БАРАА МАТЕРИАЛ	380,000.00	704,500.00
354	Хангамжийн материал	380,000.00	704,500.00
35410	Бичиг хэргийн материал	380,000.00	454,500.00
35440	Түлш, шатах тослох материал	-	250,000.00
2	ЭРГЭЛТИЙН БУС ХӨРӨНГИЙН ДҮН	21,025,978.51	23,041,424.83
39	ҮНДСЭН ХӨРӨНГӨ	21,025,978.51	23,041,424.83
392	Биет хөрөнгө	21,025,978.51	23,041,424.83
39203	Авто-тээврийн хэрэгсэл	15,000,000.00	15,000,000.00
39204	Хуримтлагдсан элэгдэл	(5,625,000.00)	(7,125,000.00)
39205	Машин тоног төхөөрөмж	-	8,100,000.00
39206	Хуримтлагдсан элэгдэл	-	(1,350,000.00)
39207	Тавилга, аж ахуйн эд хогшил	21,033,100.00	21,033,100.00
39208	Хуримтлагдсан элэгдэл	(9,382,121.49)	(12,616,675.17)
3	НИЙТ ХӨРӨНГИЙН ДҮН III=I+II	21,405,978.51	23,745,924.83
5	ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН	21,405,978.51	23,745,924.83
51	Засгийн газрын хувь оролцоо	21,405,978.51	23,745,924.83
511	Засгийн газрын оруулсан капитал /Засгийн газрын сан/ орон нутгийн сан	3,350,000.00	3,350,000.00
51101	Өмч: - төрийн	3,350,000.00	3,350,000.00
512	Хуримтлагдсан үр дүн	18,055,978.51	20,395,924.83
51210	Өмнөх үеийн үр дүн	19,406,391.80	18,055,978.51
51220	Тайлант үеийн үр дүн	(1,350,413.29)	2,339,946.32
6	ӨР ТӨЛБӨР, ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН VI=IV+V	21,405,978.51	23,745,924.83

2.2 Аудит хийсэн санхүүгийн үр дүнгийн тайлан

2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон

/ төгрөгөөр /

Дансны код	Үзүүлэлт	Өмнөх оны гүйцэтгэл	Тайлант оны гүйцэтгэл
1	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ОРЛОГЫН ДҮН (I)	216,355,500.00	454,802,300.00
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	216,355,500.00	454,802,300.00
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	-	600,000.00
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	-	600,000.00
1320	Орон нутгийн төсвөөс санхүүжих	216,355,500.00	454,202,300.00
132001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт /орон нутгийн төсөвт байгууллага/	216,355,500.00	454,202,300.00
2	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЗАРДЛЫН ДҮН	217,705,913.29	452,462,353.68
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	217,705,913.29	452,462,353.68
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	205,659,693.41	242,249,252.50
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	63,950,399.12	130,946,018.82
210101	Үндсэн цалин	51,385,315.12	82,127,321.13
210102	Нэмэгдэл	8,429,928.00	24,113,035.00
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	4,135,156.00	11,460,000.00
210104	Урамшуулал	-	13,245,662.69
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	8,633,298.00	16,314,719.00
210201	Тэтгэврийн даатгал	6,086,899.64	11,084,806.00

Архангай аймгийн Эрдэнэбулган сумын Иргэдийн Төлөөлөгчдийн хурлын 2023 оны жилийн төсвийн гүйцэтгэл, санхүүгийн тайланд хийсэн аудитын тайлан

210202	Тэтгэмжийн даатгал	639,499.34	1,292,451.00
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	511,599.56	1,097,073.00
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	127,899.78	255,894.00
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	1,267,399.68	2,584,495.00
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	4,762,157.00	5,812,121.00
210401	Бичиг хэрэг	1,649,550.00	1,967,800.00
210402	Тээвэр, шатахуун	2,000,000.00	2,749,999.00
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	628,307.00	594,322.00
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	484,300.00	500,000.00
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	2,000,000.00	2,989,500.00
210604	Урсгал засвар	2,000,000.00	2,989,500.00
2107	Томилолт, зочны зардал	-	860,000.00
210702	Дотоод албан томилолт	-	860,000.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	36,706,326.00	46,207,190.00
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	36,544,135.00	46,154,950.00
210803	Даатгалын үйлчилгээ	114,675.00	-
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	42,516.00	50,000.00
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо	5,000.00	2,240.00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	89,607,513.29	39,119,703.68
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	78,120,000.00	-
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	6,840,100.00	33,035,150.00
210903	Үндсэн хөрөнгийн элэгдэл, хорогдол	4,647,413.29	6,084,553.68
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	12,046,219.88	210,213,101.18
2131	Засгийн газрын урсгал шилжүүлэг	-	33,000,000.00
213101	Засгийн газрын дотоод шилжүүлэг	-	33,000,000.00
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	8,788,020.00	4,919,000.00
213205	Төрөөс иргэдэд олгох тэтгэмж, урамшуулал	6,313,200.00	-
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	2,474,820.00	4,919,000.00
2134	Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, санхүүжилт	3,258,199.88	172,294,101.18
213403	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	3,258,199.88	172,294,101.18
3	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ҮР ДҮН (3)=(1)-(2)	(1,350,413.29)	2,339,946.32
5	НИЙТ ҮР ДҮН (5)=(3)+(4)	(1,350,413.29)	2,339,946.32

2.3 Аудит хийсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан

2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон

/ төгрөгөөр/

Дансны код	Үзүүлэлт	Өмнөх оны гүйцэтгэл	Тайлант оны гүйцэтгэл
1	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ОРЛОГЫН ДҮН (1)	216,355,500.00	454,802,300.00
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	216,355,500.00	454,802,300.00
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	-	600,000.00
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	-	600,000.00
1320	Орон нутгийн төсвөөс санхүүжих	216,355,500.00	454,202,300.00
132001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт /орон нутгийн төсөвт байгууллага/	216,355,500.00	454,202,300.00
2	НИЙТ ЗАРЛАГА ба ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН (2)	213,155,500.00	446,702,300.00
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	213,155,500.00	446,702,300.00

210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	201,109,280.12	236,489,198.82
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	63,950,399.12	130,946,018.82
210101	Үндсэн цалин	51,385,315.12	82,127,321.13
210102	Нэмэгдэл	8,429,928.00	24,113,035.00
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	4,135,156.00	11,460,000.00
210104	Урамшуулал	-	13,245,662.69
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	8,633,298.00	16,314,719.00
210201	Тэтгэврийн даатгал	6,086,899.64	11,084,806.00
210202	Тэтгэмжийн даатгал	639,499.34	1,292,451.00
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	511,599.56	1,097,073.00
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	127,899.78	255,894.00
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	1,267,399.68	2,584,495.00
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	4,859,157.00	6,136,621.00
210401	Бичиг хэрэг	1,746,550.00	2,042,300.00
210402	Тээвэр, шатахуун	2,000,000.00	2,999,999.00
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	628,307.00	594,322.00
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	484,300.00	500,000.00
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	2,000,000.00	2,989,500.00
210604	Урсгал засвар	2,000,000.00	2,989,500.00
2107	Томилолт, зочны зардал	-	860,000.00
210702	Дотоод албан томилолт	-	860,000.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	36,706,326.00	46,207,190.00
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	36,544,135.00	46,154,950.00
210803	Даатгалын үйлчилгээ	114,675.00	-
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	42,516.00	50,000.00
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношилгоо	5,000.00	2,240.00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	84,960,100.00	33,035,150.00
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	78,120,000.00	-
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	6,840,100.00	33,035,150.00
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	12,046,219.88	210,213,101.18
2131	Засгийн газрын урсгал шилжүүлэг	-	33,000,000.00
213101	Засгийн газрын дотоод шилжүүлэг	-	33,000,000.00
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	,788,020.00	4,919,000.00
213205	Төрөөс иргэдэд олгох тэтгэмж, урамшуулал	6,313,200.00	-
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	2,474,820.00	4,919,000.00
2134	Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, санхүүжилт	3,258,199.88	172,294,101.18
213403	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	3,258,199.88	172,294,101.18
3	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (3)=(1)-(2)	<u>3,200,000.00</u>	<u>8,100,000.00</u>
5	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН МӨНГӨН ЗАРДЛЫН ДҮН (5)	3,200,000.00	8,100,000.00
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	3,200,000.00	8,100,000.00
2200	Дотоод эх үүсвэрээр	3,200,000.00	8,100,000.00
225106	Биет ба биет бус хөрөнгө худалдан авсан зардал	3,200,000.00	8,100,000.00
6	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (6)=(4)-(5)	<u>(3,200,000.00)</u>	<u>(8,100,000.00)</u>
8	НИЙТ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (8)=(3)+(6)	-	-

2.4 Аудит хийсэн цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлтийн тайлан

2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон

/төгрөгөөр/

Код	Үзүүлэлт	Засгийн газрын оруулсан капитал	Дахин үнэлгээний нөөц	Хуримтлагдсан дүн	Засгийн газрын хувь оролцооны нийт дүн
C01	2021 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	3,350,000.00	-	19,406,391.80	22,756,391.80
C03	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	3,350,000.00	-	19,406,391.80	22,756,391.80
C07	Тайлант үеийн үр дүн	-	-	(1,350,413.29)	(1,350,413.29)
C08	2022 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	3,350,000.00	-	18,055,978.51	21,405,978.51
D01	2023 оны 1-р сарын 1-нээрх үлдэгдэл	3,350,000.00	-	18,055,978.51	21,405,978.51
D03	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	3,350,000.00	-	18,055,978.51	21,405,978.51
D08	Тайлант үеийн үр дүн	-	-	2,339,946.32	2,339,946.32
D09	2023 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	3,350,000.00	-	20,395,924.83	23,745,924.83

2.5 Аудит хийсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон

/төгрөгөөр/

Код	Үзүүлэлт	Төлөвлөгөө	Төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан	Гүйцэтгэл зөрүү	Хувь
II	НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	454,202,300.00	281,908,198.82	172,294,101.18	62.07
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	454,202,300.00	281,908,198.82	172,294,101.18	62.07
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	387,202,300.00	244,589,198.82	142,613,101.18	63.17
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	168,800,000.00	130,946,018.82	37,853,981.18	77.57
210101	Үндсэн цалин	121,380,000.00	82,127,321.13	39,252,678.87	67.66
210102	Нэмэгдэл	22,160,000.00	24,113,035.00	-1,953,035.00	108.81
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	13,800,000.00	11,460,000.00	2,340,000.00	83.04
210104	Урамшуулал	11,460,000.00	13,245,662.69	-1,785,662.69	115.58
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	21,100,000.00	16,314,719.00	4,785,281.00	77.32
210201	Тэтгэврийн даатгал	14,348,000.00	11,084,806.00	3,263,194.00	77.26
210202	Тэтгэмжийн даатгал	1,688,000.00	1,292,451.00	395,549.00	76.57

Архангай аймгийн Эрдэнэбулган сумын Иргэдийн Төлөөлөгчдийн хурлын 2023 оны жилийн төсвийн гүйцэтгэл, санхүүгийн тайланд хийсэн аудитын тайлан

210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	1,350,400.00	1,097,073.00	253,327.00	81.24
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	337,600.00	255,894.00	81,706.00	75.80
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	3,376,000.00	2,584,495.00	791,505.00	76.55
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	7,500,000.00	6,136,621.00	1,363,379.00	81.82
210401	Бичиг хэрэг	3,000,000.00	2,042,300.00	957,700.00	68.08
210402	Тээвэр, шатахуун	3,000,000.00	2,999,999.00	1.00	100.00
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	1,000,000.00	594,322.00	405,678.00	59.43
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	500,000.00	500,000.00	0.00	100.00
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	3,000,000.00	2,989,500.00	10,500.00	99.65
210604	Урсгал засвар	3,000,000.00	2,989,500.00	10,500.00	99.65
2107	Томилолт, зочны зардал	2,000,000.00	860,000.00	1,140,000.00	43.00
210702	Дотоод албан томилолт	2,000,000.00	860,000.00	1,140,000.00	43.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	98,698,500.00	54,307,190.00	44,391,310.00	55.02
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	98,318,500.00	54,254,950.00	44,063,550.00	55.18
210803	Даатгалын үйлчилгээ	300,000.00	0.00	300,000.00	0.00
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	50,000.00	50,000.00	0.00	100.00
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо	30,000.00	2,240.00	27,760.00	7.47
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	86,103,800.00	33,035,150.00	53,068,650.00	38.37
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	86,103,800.00	33,035,150.00	53,068,650.00	38.37
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	67,000,000.00	37,319,000.00	29,681,000.00	55.70
2131	Засгийн газрын урсгал шилжүүлэг	62,000,000.00	33,000,000.00	29,000,000.00	53.23
213101	Засгийн газрын дотоод шилжүүлэг	62,000,000.00	33,000,000.00	29,000,000.00	53.23
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	5,000,000.00	4,319,000.00	681,000.00	86.38

Архангай аймгийн Эрдэнэбулган сумын Иргэдийн Төлөөлөгчдийн хурлын 2023 оны жилийн төсвийн гүйцэтгэл, санхүүгийн тайланд хийсэн аудитын тайлан

213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	5,000,000.00	4,319,000.00	681,000.00	86.38
III	ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	454,202,300.00	281,908,198.82	172,294,101.18	62.07
32	ОРОН НУТГИЙН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ	454,202,300.00	281,908,198.82	172,294,101.18	62.07
320001	Орон нутгийн төсвөөс	454,202,300.00	281,908,198.82	172,294,101.18	62.07
61	БАЙГУУЛЛАГЫН ТОО	1.00	1.00	0.00	100.00
610001	Төсвийн байгууллага	1.00	1.00	0.00	100.00
62	АЖИЛЛАГСАДЫН ТОО	5.00	5.00	0.00	100.00
620001	Удирдах ажилтан	1.00	1.00	0.00	100.00
620002	Гүйцэтгэх ажилтан	4.00	4.00	0.00	100.00

2.6 Аудит хийсэн нэмэлт төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон

/төгрөгөөр/

Дансны код	Үзүүлэлт	Гүйцэтгэл
I	НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	600,000.00
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	600,000.00
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	600,000.00
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	600,000.00
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	600,000.00
II	ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	600,000.00
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	600,000.00
131103	ЗГНХ, ЗДНХөрөнгө, түүнтэй адилтгах ангилалдаагүй нөөц хөрөнгөөс тухайн төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	600,000.00

5. АУДИТЫН ИЛРҮҮЛЭЛТ

Аудитаар нийт 143,542.5 мянган төгрөгийн алдаа¹ илэрснээс аудитын явцад 143,542.5 мянган төгрөгийн 3 алдааг залрууллаа.

Залруулсан алдаа:

- ✓ Тээвэр шатахуунд 3,000.0 мянган төгрөгийг зарцуулсныг анхан шатны баримтаар тулган шалгахад шатах тослох материал хэдэн литр шатах тослох материал худалдан авсан нь тодорхойгүй, бөөн дүнгээр орлогод авч, зарлагадсан нь УСНББОУС 1, 12 болон аудитын тохиолдсон байх, иж бүрэн байх, үнэлгээ ба хуваарилалт, нийцсэн бөгөөд зохистой байх батламж мэдэгдлийг хангахгүй байгаа тул бараа материалын тайланд залруулга хийлгэлээ.
- ✓ Гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх зардлаас 20,810.0 мянган төгрөгийн бараа материал худалдан авсныг бараа материалын дансаар дамжуулж, нярвын тайлан тооцоонд тусгаагүй нь УСНББОУС 1, 12 болон аудитын тохиолдсон байх, иж бүрэн байх, үнэлгээ ба хуваарилалт, нийцсэн бөгөөд зохистой байх батламж мэдэгдлийг хангахгүй байгаа тул санхүүгийн үр дүнгийн тайлан (СТ-3А)-д залруулга хийлгэлээ.
- ✓ Нягтлан бодох бүртгэл хөтлөхдөө 119,372.5 мянган төгрөгийн гүйлгээг аккруэл суурийн дагуу өглөг болон зарлагаар хүлээн зөвшөөрч бүртгээгүй нь УСНББОУС 1 аудитын иж бүрэн байх, үнэлгээ ба хуваарилалт, нийцсэн бөгөөд зохистой байх батламж мэдэгдлийг хангахгүй байгаа тул санхүүгийн үр дүнгийн тайлан (СТ-3А)-д залруулга хийлгэлээ.

Мөн аудитаар нийт 7,172.9 мянган төгрөгийн зөрчил² илэрснээс, 7,172.9 мянган төгрөгийн 3 албан шаардлага хүргүүлээ.

Аудитаар залруулагдаагүй 3 зөрчилтэй асуудлын материаллаг алдаа зөрчил нь 3,590.0 мянган төгрөг бөгөөд тогтоосон материаллаг байдлын дүн 4,542.0 мянган төгрөгөөс бага байгаа тул Өөрчлөлтгүй дүгнэлт өглөө.

5.2 Албан шаардлага

5.2.1 Бусдаар гүйцэтгүүлэх ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж зардлаас 3,590.0 мянган төгрөгийг төлөөлөгчдийн сургалтын зардалд зарцуулсан байна.

Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 16 дугаар зүйлийн 16.5.5-д "батлагдсан төсвийг зориулалтын дагуу зарцуулах", Сангийн сайдын 2021 оны 190 дүгээр тушаалаар баталсан "Зардлын эдийн засгийн ангилал ашиглах заавар"-ын 210902 "Төсөвт байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд жил бүр албан хаагчдын мэргэжлийг дээшлүүлэх, мэргэшүүлэх, давтан сургах, дадлага хийлгэх зорилгоор гадаад дотоодод сургалтад хамруулахад шаардагдах сургалтын төлбөр, унаа, хоолны зардал, сургалттай холбогдсон материал бэлтгэх, багшийн хөлс төлөх, сургалтын өрөө тасалгаа, тоног төхөөрөмж түрээслэх зэрэг зардлыг энэ ангилалд бүртгэнэ", 210801 "Гуравдагч этгээдийн багц үйлчилгээг худалдан авахад төлөх энэ бүлэг(2108)-т зааснаас бусад ажил, үйлчилгээний төлбөр хураамжууд энд хамаарна" гэсэн заалтыг зөрчсөн байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Зөрчлийг арилгуулах, таслан зогсоох албан шаардлага хүргүүлээ.

5.2.2 Тус байгууллага нь дотоод хяналтын нэгжгүй, тайлант оны санхүүгийн үйл ажиллагаанд хяналт хийж ажиллаагүй байна.

¹ Мэдээллийг тусгахгүй орхигдуулах, буруу тусган илэрхийлэх, үүнд, математик үйлдлийн алдаа, НББ-ийн бодлогыг мөрдөхөд гарсан алдаа, бодит байдлыг буруу тайлбарласан /буруу ойлгосон/, хайнга хандсан /мартсан, тэмдэглээгүй орхисон/,

² Хүчин төгөлдөр үйлчилж буй хууль тогтоомжид харшлах байгууллага, түүний удирдлага, байгууллагад ажилладаг бусад хувь хүний санаатай болон санамсаргүй үйлдэл, эс үйлдэл.

Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 16.5.2-д “Батлагдсан төсөв, хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх талаар төсвийн ерөнхийлөн захирагчтай байгуулсан гэрээний хүрээнд төсвийн хөрөнгийг удирдах, зарцуулалтад нь хяналт тавих” гэсэн заалтыг зөрчсөн байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Зөрчлийг арилгуулах, таслан зогсоох албан шаардлага хүргүүлээ.

5.2.3 Үндсэн хөрөнгийн дэлгэрэнгүй бүртгэлийг нягтлан шалгахад элэгдлээрээ анхны өртгөө бүрэн нөхсөн 6 нэр төрлийн 3,582.9 мянган төгрөгийн хөрөнгө бүртгэлтэй байгаа бөгөөд тус хөрөнгийг актлах, дахин үнэлэх зэрэг холбогдох арга хэмжээг авч ажиллаагүй байна.

Энэ нь ТӨБЗГ-ын 2019 оны 271 дүгээр тогтоолоор баталсан "Төрийн болон орон нутгийн өмчид эд хөрөнгө олж авах, бүртгэх, данснаас хасах, шилжүүлэх журам"-ын 7 дугаар зүйлийн 7.1 дэх заалтыг зөрчсөн байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Зөрчлийг арилгуулах, таслан зогсоох албан шаардлага хүргүүлээ.

Аудитын явцад бидэнтэй хамтран ажилласан холбогдох ажилтнуудад талархал илэрхийлье.

6. АУДИТААР ИЛЭРСЭН БУРУУ ИЛЭРХИЙЛЛИЙН НЭГТГЭЛ

Санхүүгийн тайлангийн аудитын алдааны нэгтгэл

/мянган төгрөгөөр/

Байгууллагын нэр	Нийт алдаа		Мэдээллийг тусгахгүй орхигдуулсан		Буруу тусган илэрхийлсэн		Үүнээс				Зөвлөмж	
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Залруулсан		Залруулаагүй		Т	Д
							Тоо	Дүн	Тоо	Дүн		
Эрдэнэбулган сумын ИТХ	3	143,542.5	-	-	3	143,542.5	3	143,542.5	-	-	-	-

Санхүүгийн тайлангийн аудитын зөрчлийн нэгтгэл

/мянган төгрөгөөр/

Байгууллагын нэр	Нийт зөрчил		Үүнээс									
			Төлбөрийн акт		Албан шаардлага		Зөвлөмж		Хариуцлага тооцуулах албан шаардлага		Хууль, хяналтын байгууллагад шилжүүлсэн асуудал	
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Албан тушаалтны тоо	Тоо	Дүн
Эрдэнэбулган сумын ИТХ	3	7,172.9	-	-	3	7,172.9	-	-	-	-	-	-

Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал

/мянган төгрөгөөр/

Байгууллагын нэр	Нийт зөрчил		Үүнээс					
			Төлбөрийн акт		Албан шаардлага		Зөвлөмж	
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн
Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилттэй холбоотой зөрчил								
-	-	-	-	-	-	-	-	-
Бусад хууль тогтоомжтой холбоотой зөрчил								
-	-	-	-	-	-	-	-	-